

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์เอกราชของชาติไทย นับเนื่องมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราทุกคนต่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย ที่ได้อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยภาษาของชาติอื่น ภาษาไทยจึงมีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยทุกคน เราใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชาติ อันก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ มีความเข้าใจตรงกัน และสมัครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อีกทั้งใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างกว้างขวางในหลายสาขาวิชาและเกือบทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมและระเบียบประเพณีอันดีของชาติ จึงควรที่เราคนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันธำรงรักษาภาษาไทยของเราให้คงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป ดังจะได้ัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน (๒๕๒๕ : ๒๕๓๐) ซึ่งได้พระราชทานไว้ตอนหนึ่งว่า “. . . ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ . . . ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเอง ซึ่งต้องหวงแหน . . . เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองมาแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้ . . .” จากพระราชดำรัสนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยมีความสำคัญยิ่ง ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้เป็นมรดกสำหรับเยาวชนไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัสให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ เนื่องในพิธีพระราชทานรางวัลการประกวดทำนองเสนาะของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๑ ความว่า

ภาษา นอกจากจะเป็นเครื่องสื่อสารแสดงความรู้สึกนึกคิดของชนทั่วโลกแล้วยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมอารยธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยเป็นอารยประเทศซึ่งมีขนบประเพณี ศิลปกรรม วรรณคดี และภาษาซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภูมิใจ ช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ที่บรรพบุรุษได้อุทิศสร้างสรรคขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523: 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า “. . . ชาติต้องมีภาษาเป็นของตนเอง จะใช้ภาษาของคนอื่นในการติดต่อราชการและในกิจการใหญ่ ๆ ของชาติอย่างไรได้ การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง การมีภาษาของตนเองใช้ในกิจการของตน ทำให้คนในชาติสำนึกว่าแต่ละคนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชาติตน . . .”

ในด้านการศึกษา ภาษาไทยนับว่าช่วยอำนวยความสะดวกอย่างมาก เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้สรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ เพราะไม่ว่าเราจะศึกษาในสาขาวิชาใดก็ตาม จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษา และสื่อความเข้าใจด้วยกันทั้งสิ้น ดังที่ สัจจริต เพียรชอบ (2531: 5) กล่าวไว้ว่า “. . . ภาษาไทยเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะศึกษาหาความรู้ในสาขาวิทยาการทุกแขนง แม้ในประเทศไทยจะมีตำราภาษาต่างประเทศมากมาย แต่การที่จะศึกษาให้เข้าใจลึกซึ้งแล้วในหมู่คนไทยคงไม่มีอะไรดีไปกว่าการที่ได้ศึกษาจากการฟังหรือการอ่านภาษาไทย . . .” ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2514: 1) ที่ว่า “. . . ภาษาไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และรวบรวมความรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะโดยการอ่านหรือการฟัง นอกจากนี้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียน . . .”

เนื่องจากภาษาไทยมีความสำคัญมาก เราทุกคนจึงควรตระหนักและรู้คุณค่า ดังที่ สัจจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2523: 2 - 3) ได้กล่าวถึงในเรื่องคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของภาษาไทยไว้อย่างชัดเจน สรุปได้ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติ ทำให้มีความเข้าใจตรงกัน
2. ภาษาไทยเป็นศูนย์รวมน้ำใจ แสดงความเป็นไทย เป็นชาติไทย ทำให้เกิดพลังเกิดความรู้สึกร่วมกันน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
3. ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติไทย
4. ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนไทยทั้งชาติ ทั้งที่เป็นภาษาปากที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันตามธรรมดาและภาษาราชการ

5. ภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมประจำชาติ ที่ทำให้ภาคภูมิใจที่คนไทยมีภาษาของตนเอง ควรแก่การศึกษาและสืบทอดต่อไป
6. ภาษาไทยแสดงความเป็นไทย แสดงความอิสระ เสรี แสดงความเป็นเอกราช ของชาติไทย
7. ภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของไทย
8. ภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา ผู้ที่มีความสามารถทาง ภาษาไทย เฉพาะ ก็อาจประกอบอาชีพที่ใช้ภาษาโดยตรง เช่น เสนาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นัก ประพันธ์ ครูสอนภาษาไทย และอื่น ๆ
9. ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง เมื่อใช้ภาษาไทย เป็นเครื่องมือสื่อความรู้ความคิด ได้ดี ก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น นักพูด นักประพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมืองที่มีชื่อเสียง เป็นต้น
10. ภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการศึกษาและ เสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการ สาขาต่าง ๆ
11. ภาษาไทย เป็นเครื่องมือในการสื่อสารของชาวต่างประเทศบางกลุ่มที่อยู่ในประเทศ ไกลเคียง

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยมีคุณค่า และมีความสำคัญนับประการ ดังได้กล่าวมาแล้ว กระทรวง ศึกษาธิการ จึงกำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับของหลักสูตร ซึ่งนักเรียนทุกคนต้อง เรียนทั้ง ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการ เรียนการสอนวิชาภาษาไทยนับ เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง และ เพื่อให้บรรลุ จุดประสงค์ของการ เรียนการสอนวิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับ จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายซึ่งมีส่วน เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้ดีที่สุด และได้ประโยชน์สูงสุดตามที่มุ่งหวังไว้

จุดมุ่งหมายทั่วไปในการ เรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น ก็คือ ต้องการที่จะส่งเสริม และพัฒนาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนให้ถูกต้อง ปฏิบัติและอบรมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อภาษา ไทย และสามารถใช้ภาษาไทย เป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร ศึกษาค้นคว้า และประกอบอาชีพได้ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการ เรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่ดีขึ้น ยังต้องขึ้น อยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ทั้งในด้านการใช้หลักสูตร และหนังสือเรียน วิธีสอน และกิจกรรม

การเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล

เนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่กำหนดให้มีหลักสูตร เฉพาะของตนเอง การนำหลักสูตรมัธยมศึกษาไปใช้จึงต้องปรับให้ เข้ากับสภาพการศึกษาของวิทยาลัย และได้กำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น และหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง ซึ่งเทียบเท่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรนาฏศิลป์ ยังไม่มีผู้ทำวิจัยไว้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ด้วยเห็นว่าบุคคลทั่วไปยังไม่เข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์นัก ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย อันเป็นวิชาพื้นฐานบังคับที่สำคัญของหลักสูตร ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ จึงได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เพื่อทราบสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัด กรมศิลปากร และเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ในด้านการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน
- 1.2 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

- 1.3 ด้านการใช้สื่อการสอน
- 1.4 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.5 ด้านการวัดและประเมินผล

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูภาษาไทย และนักเรียน ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร จำนวน 10 แห่ง ได้แก่

- 2.1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2.2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่
- 2.3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
- 2.4 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์
- 2.5 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
- 2.6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
- 2.7 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- 2.8 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
- 2.9 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง
- 2.10 วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ในด้านการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่ปฏิบัติจริงในวิทยาลัยนาฏศิลป์
2. วิชาภาษาไทย หมายถึง วิชาภาษาไทยที่เปิดสอนตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น ทุก รายวิชา
3. หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งเทียบเท่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์ หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร จำนวน 10 แห่ง ในส่วนกลาง 1 แห่ง ส่วนภูมิภาค 9 แห่ง

5. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย
วิชาการ

6. ครูภาษาไทย หมายถึง ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์
กรมศิลปากร

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์
กรมศิลปากร ในปีการศึกษา 2533

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรนาฏศิลป์ ให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการจัดอบรมหรือสัมมนา เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการสอนภาษาไทย
3. เป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น